

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

УДК 378.4(477.62 – 2):94(477.7=14)(045)

Балабанов К.В.

Маріупольський державний гуманітарний університет як провідний центр духовного відродження греків України: традиції та інновації¹

Висвітлюється історичне минуле, сучасне становище та перспективи грецької діаспори України. Аналізується історичний шлях талановитого та мудрого народу, який незважаючи на колосальні труднощі та випробування, зберіг свою культуру та етнічну самобутність.

Ключові слова: грецька діаспора, народ, етнос, культурна ідентичність, етнічна ідентичність.

Сьогоднішній день для мене, грека, який проживає поза межами історичної батьківщини, надзвичайно хвилюючий. Він примушує замислитися над багатьма питаннями і, насамперед, над тим, що місія грецького народу з найдавніших часів залишилася незмінною. Незважаючи на те, що позаду залишилася епоха Софокла і Перикла, Сократа та Платона, Аристотеля та Демосфена, їх мова і сьогодні близька і зрозуміла. Греки покликані бути провідниками знань, духовності та культури, дружби та співробітництва між народами, поваги до прав людини. В цьому високе покликання нашого народу.

Я пишаюся тим, що присвячую себе справі освіти, яка завжди виступала духовним підґрунтям для розвитку дружби та співробітництва між українським та грецьким народами, справі розвитку еллінізму в Україні, який на сьогодні представлений однією з найбільш давніх і дружніх діаспор у світі.

¹ Лекція прочитана на зібранні філологічного товариства «Парнас» (Греція) 28 листопада 2007 року з нагоди присвоєння К. Балабанову вченого звання члена-кореспондента академічного філологічного товариства «Парнас» (Греція)

Сьогодні я дозволю собі нагадати вам найважливіші історичні етапи багатотомової героїчної та трагічної історії греків України.

Лекція прочитана на зібранні філологічного товариства «Парнас» (Греція) 28 листопада 2007 року з нагоди присвоєння К. Балабанову вченого звання члена-кореспондента академічного філологічного товариства «Парнас» (Греція)

Освоєння греками Причорномор'я почалося у VII–V століттях до н.е. Сміливі та досвідчені мореплавці, греки оселялися, як правило, біля моря. Якщо подивитися на карту грецьких поселень у давнину, то, рухаючись поглядом від протоки Босфор за годинниковою стрілкою повз чорноморські береги, побачиш багато міст-держав, заснованих вихідцями з Еллади. З-поміж цих полісів своїм значенням та розміром вирізнялися Ольвія, Тіра, Пантикапей, Херсонес та Фанагорія. Пізніше в північній частині Причорномор'я від Одеси до Поті утворилося Боспорське царство, а в південній частині – Трапезундська імперія, яка, до речі, проіснувала довше за Візантію. Елліни освоїли величезні території, підкорили світ більш надійним способом, ніж зброя, – високою культурою, якою вони щедро ділилися з місцевим населенням, прискорюючи цим соціально-політичні процеси та закладаючи основи для становлення державності.

Завдяки грецькому населенню, українським землям пощастило отримати позитивний вплив античної цивілізації, а пізніше Візантійської культури та православ'я. В 988 році Київська Русь, найбільша держава східних слов'ян, приймає християнство. Утвердження християнської ортодоксальної віри супроводжується створенням митрополії, провідну роль в якій відіграють греки. У Київській Русі з 23 митрополитів 21 були греками. Греки очолювали єпархії, були авторами унікальних текстів, брали активну участь у заснуванні храмів та монастирів, вчили, просвіщали, боролися. Грецьку писемність покладено в основу слов'янського алфавіту, який використовували в Київській державі.

В XV–XVII ст. посилюється схожість історичної долі наших талановитих та працелюбних народів. Обидва вони втрачають державність та розвиваються у складі інших держав: українці – у складі католицької Польщі, греки – під владою мусульманської Османської імперії.

Найбільш відомі грецькі общини на території сучасної України сформувалися в XVII–XVIII століттях. Після національно-визвольної війни українського народу проти польських гнобителів у 1648 – 1657 роках виникла необхідність у відновленні господарської та торговельної інфраструктури новоутвореної української козацької держави. В 1657 році гетьман Богдан Хмельницький своїм універсалом запросив вихідців із Греції поселитися в Ніжині. Греки, які отримали різноманітні привілеї, сприяли перетворенню міста на найбільш заможне в Україні.

Яскравим прикладом утвердження ідеї національної солідарності та взаємодопомоги виступає життя ніжинських купців – братів Анастасія, Миколи та Зоя Зосимів. Будівництво церков, допомога бідним, заснування та підтримка навчальних закладів, стипендії учням, допомога лікарням та притулкам, викуп будинків боржників не тільки в Ніжині, але й у Греції – ось шлях до солідарності діаспори та історичної батьківщини, між співвітчизниками та українським народом.

Значна грецька община існувала в Києві. У 1739 – 1741 роках на кошти греків на Подолі було побудовано церкву в стилі бароко, яка дістала назву Єкатерининської. В Києві останні роки життя провів колишній господар Молдавії і Валахії Костянтин Іпсіланті. В 1807 році він придбав садибу біля Києво-Печерської лаври, яку ще в 1050 році заснував монах з Афону – грек Антоній. Саме тут пройшли дитячі роки синів господаря, майбутніх керівників національно-визвольної боротьби грецького народу Олександра та Дмитра Іпсіланті.

Греки склали значну частину населення Одеси (10 – 15%) з часу заснування міста в 1794 році. Це були в основному визначні купці, підприємці, представники впливових торговельних домів – Раллі, Маразлі, Родоканакі, Севастопуло. Їх торгові фірми посідали провідне місце в традиційному для Північного Причорномор'я експорті зерна.

В межах своєї общини одеські греки займалися активною релігійною, просвітницькою, благочинною діяльністю. В 1808 році в місті було відкрито грецьку церкву Святої Трійці.

Завдяки активній меценатській підтримці грецьких підприємців Одеси, місто в XIX ст. перетворилося на один із центрів грецької освіти в діаспорі. Якщо в 1821 р. в місті нараховувалося 5 грецьких шкіл, то в 1823 р. їх було 23 (2778 учнів).

Значне місце в історії Одеси посідає Григорій Маразлі, який з 1878 по 1895 рр. обіймав посаду мера Одеси і зробив великий внесок в економічний та культурний розвиток міста. Мені особливо приємно відзначити, що Г.Маразлі в 1890 році також був обраний членом товариства «Парнас».

Концентрація грецької торговельно-купецької, політичної аристократії та представників інших соціальних прошарків населення Одеси створила передумови для виникнення грецької політичної організації національно-визвольного руху. Цьому сприяли прикордонне розташування міста та сприятлива політика Росії. В 1814 році троє грецьких купців – Ніколаос Скуфас, Афанасіос Цакалов та Еммануїл Ксантос заснували таємне товариство – «Філікі Естерія», яке відіграло головну роль в організації визвольної боротьби грецького народу. В 1820 році товариство очолив Олександр Іпсіланті.

Народ Еллади першим з балканських народів отримав незалежність, розірвавши ланцюги рабства. Відбулося це за активної участі грецької діаспори в Україні.

Як відомо, першим президентом незалежної Грецької держави було обрано Іоаніса Кападістрії, який до цього очолював Міністерство закордонних справ Російської держави.

В кінці XVIII – початку XIX століть продовжувалися традиції просвітницької діяльності грецьких педагогів, інтелектуалів на українських землях. З-поміж викладачів, які працювали в українських навчальних закладах, були відомі вчені з Греції: Г.Геннадіос, К.Вардалахос, Г.Лассанос, Н.Теотокіс та інші.

З Україною та Росією була пов'язана просвітницька діяльність вченого-енциклопедиста та педагога Е.Булгаріса.

Особливе місце з-поміж грецького населення України посідали греки Приазов'я. Вони відрізнялися в культурному і соціальному плані

від решти грецьких общин. Приазовська грецька община складалася в основному із сільського населення і утворилася внаслідок переселення з Криму, ініційованого російською владою у 1778 році.

Дискусійним є питання про причини та характер переселення. Тривалий час у науковій літературі домінувала теза радянської історіографії про виключно добровільний характер еміграції, спричиненої нестерпним національним, соціальним та релігійним гнітом з боку мусульманського Кримського ханства. Сьогодні ця версія все частіше заперечується. Нерівноправне становище греків у Криму було дійсно істотною причиною, що спонукала їх переселитися в Росію. Однак ця причина була не головною. Ключову роль відіграла зацікавленість Росії в освоєнні нових територій Приазов'я та бажання підірвати економіку Кримського ханства. Справа в тому, що греки контролювали значну частину торгівлі Криму і загалом відрізнялися матеріальним достатком. Відтак еміграція економічно активного та працелюбного населення повинна була, на думку керівництва Росії, послабити ханство.

Далеко не всі греки прагнули полишати звичні місця і свої господарства. Своїм матеріальним становищем в Криму вони в цілому були задоволені. У небажанні виселятися з Криму слід відзначити також важливий психологічний фактор. Важко було залишати місця, де пройшло життя, де власними руками були побудовані будинки, де вирости діти та онуки, де знаходилися могили предків. Свою роль відігравали й кліматичні умови: греки звикли до теплого клімату Кримського півострова, і в подальшому їх побоювання стосовно труднощів адаптації до холодних вітрів та морозів приазовських степів виправдалися.

Російська влада гарантувала грекам різноманітні пільги та привілеї на нових землях, перераховані в так званій Дарчій грамоті. У середовищі греків організатором переселення був митрополит Ігнатій – патріот, щиро переконаний в доцільності входження під владу єдиновірної Росії. Переселення з Криму розпочалося восени 1778 року під керівництвом графа О.Суворова. Це була військово-політична акція. Усього переселилася 31 тис. осіб, християн, 18395 з яких були греками, решта – грузини, вірмени, волохи. Акція була погано підготовлена і перетворилася у суворий іспит для переселенців. Не вистачало транспорту, провізії, на новому місці їм не було надано житло, як було обіцяно. Внаслідок цього через хворобу, голод та суворі кліматичні умови багато греків згинувло. За підрахунками дослідників, підчас переселення загинуло понад 4 тис. греків.

Ті, хто вижив у 1779 році заснували місто Маріуполь та 22 грецьких села. У місті та в кожному селі греки збудували церкви, будинки, школи. Завдяки своїй працелюбності налагодили економічне життя, стали успішно розвивати торгівлю та сільське господарство.

Не дивлячись на труднощі і жорстокі випробування, створені царською владою, для багатьох греків Україна стала другою Батьківщиною, якою вони пишалися і на благо якої працювали з тим самим запалом, як і задля Еллади. Яскравим прикладом цього є діяльність Миколи Аркаса, одного із засновників товариства «Просвіта», зусилля якого були спрямовані на відродження духовної культури України. Великий внесок у культурний та економічний розвиток України зробили – видатний художник Архип

Куїнджи, київський губернатор у 1839 – 1852 рр., вчений Іван Фундуклей, засновник Харківського університету Василь Каразін, педагог, вчений та громадський діяч, засновник першої в Маріуполі гімназії – Феокист Хартахай, історик, мистецтвознавець, член-кореспондент Російської Академії наук Дмитро Айналов та інші.

Особливо драматичною була доля греків за комуністичного режиму. Нині в Україні відзначаються дні пам'яті жертв голодомору 1932 – 1933 років. У результаті жорстокої політики більшовицького керівництва у ці роки в Україні загинули мільйони людей... Це була страшна трагедія всього народу України і одна з найбільших трагедій ХХ століття, коли радянська влада в мирний час, створивши штучно голодомор, вбила багато мільйонів українців, росіян, греків та представників інших національностей, які мешкали в Україні.

На цьому випробування греків не скінчились. Як відомо, наприкінці 30-х років ХХ століття Сталін та його оточення організували масовий терор проти народів своєї країни. Тільки в Донецькій та Луганській областях у 1937 – 1938 роках було репресовано більше 6 тисяч греків. За різними підрахунками, більше 4 тисяч людей було розстріляно.

Репресії стали способом ліквідації грецьких обшинних традицій. Були знищені кваліфіковані спеціалісти, великі збитки зазнала національна культура греків. Були закриті грецькі школи, газети, технікум, театр. Зруйновані церкви та репресовані священники.

Але, не дивлячись на колосальні труднощі, випробування, переслідування та терор, греки змогли зберегти свою культуру, традиції, національну свідомість та волелюбний дух.

Друга світова війна стала катастрофою глобального масштабу. Коли на радянську державу здійснила напад фашистська Німеччина, та греки разом із іншими народами СРСР встали на захист своєї другої батьківщини. Героїчний подвиг багатонаціонального народу України і колишнього Радянського Союзу, до якого долучилися і греки, залишиться тим священним джерелом, до якого нові покоління будуть звертатися за духовною та патріотичною силою.

На фронтах війни, в боях із фашистськими загарбниками греки, народжені в Україні, виявили героїзм і мужність, багато з них нагороджені орденами і медалями. Вищою нагородою – званням Героя Радянського Союзу – нагороджені Г.Бахчіванджи, В.Колпакчи, П.Дубинда, А.Рафтопуло, С.Єгоров, І.Яйленко, І.Тахтаров, І.Мурза, К.Талах, Г.Целіо, Ф.Котанов та інші.

Між тим, замість вдячності, радянська влада видала указ про виселення греків Криму з місць їх постійного історичного проживання. 27 червня 1944 р. став одним із найтрагічніших днів тисячолітньої грецької історії. У цей день більше 15 тисяч кримських греків були депортовані у віддалені райони Сибіру, Казахстану і Середньої Азії. Майно, залишене греками, було пограбовано, конфісковано і передано у власність райвиконкомів та міськвиконкомів.

Відлига 50 – 60 років минулого століття припинила хвилі терору і репресій проти народів Радянського Союзу, однак не створила передумов для національного відродження.

Тільки після проголошення Україною незалежності та у зв'язку з демократичними змінами в суспільстві відкрилися реальні можливості для духовного відродження греків України, вивчення мови, культури та історії грецького народу.

Сьогодні я пишаюся тим, що мені випала честь очоловати Маріупольський державний гуманітарний університет, і бачу глибинний сенс у тому, що в півмільйонному місті Маріуполі, який 229 років тому заснували греки, з'явився унікальний вуз, важливим напрямком діяльності якого є підготовка кадрів грецької інтелігенції, зміцнення дружби та співпраці між українським та грецьким народами.

Університет поступово став для мене і моїх однодумців справою життя і питанням честі. Скажу відверто, що мені важко було прийняти рішення переїхати з Донецька, де я навчався, потім працював і, де пройшла моя юність, де у мене було багато друзів і була перспектива професійного зросту, до Маріуполя та розпочати роботу на посаді директора тоді ще Маріупольського гуманітарного коледжу при Донецькому державному університеті. Але я народився у великому грецькому селі Малоаянісоль в родині вчителів, і батьки навчили мене сумлінно і багато працювати, поважати людей і їх працю, а найголовніше – вони прищепили мені інтерес до праці вчителя і до героїчної історії та культури грецького народу.

Мати понад 50 років працювала вчителем молодших класів малоаянісольської середньої школи, батько – понад 40 років – її директором. Нині ця школа названа на його честь. Мої батьки виховали багато достойних учнів, які прославили рідне село і Донецьку область. Малоаянісольська середня школа відкрила дорогу в життя багатьом відомим вченим, педагогам, письменникам, поетам, композиторам, спортсменам. 3-поміж випускників цієї школи 15 докторів і кандидатів наук, 18 директорів шкіл, які в різні роки успішно працювали і працюють у грецьких районах, 20 майстрів спорту, багато талановитих, успішних і просто чудових людей.

Я також закінчив цю школу з медаллю і вступив на історичний факультет Донецького державного університету, де потім багато років працював викладачем. Після закінчення докторантури Київського національного університету імені Тараса Шевченка – провідного вузу України – я знов повернувся працювати в Донецьк.

Ідея відкриття гуманітарного коледжу належить моєму близькому другові, ректору Донецького національного університету, Герою України, академіку Володимирі Шевченку, Маріупольській міській раді й Маріупольському міському товариству греків. Разом із Володимиром Шевченком та моїми близькими друзями ми 1992 року приїхали до мого рідного села порадитися з батьком з приводу роботи на новій посаді – директора гуманітарного коледжу. Останнє слово було звичайно ж за ним. Дізнавшись, що одним із головних завдань гуманітарного коледжу є духовне відродження греків України, батько сказав: це – твоя доля і твоє призначення. Ти народився в родині вчителів і повинен зробити все для того, щоб студенти з любов'ю та зацікавленістю вивчали грецьку мову, історію і культуру давньої Еллади і пишалися тим, що вони – нащадки талановитого і мудрого народу. При цьому він радив мені зробити все необхідне, щоб створити умови для гармонійного розвитку студентів неза-

лежно від їх національності, для отримання якісної освіти і для того, щоб вони пишалися своєю країною – Україною. Так я погодився переїхати до Маріуполя і почати працювати над новою для мене справою.

Коли я почав працювати на посаді директора гуманітарного коледжу в листопаді 1992 року, то в нас було 102 студенти, 5 спеціальностей та 12 викладачів, з яких тільки 3 були кандидатами наук. Про нас ніхто не знав ні в області, ні в Україні. І це було в умовах гострої соціально-економічної кризи в Україні початку 90-х років минулого століття. Доводилось разом із колегами працювати без вихідних і святкових днів по 14-15 годин на добу. І наша праця була винагороджена. Сьогодні Маріупольський державний гуманітарний університет – визнаний в Україні та за кордоном вуз із найсучаснішою матеріально-технічною базою, підготовленими викладацькими кадрами, престижними спеціальностями, широкими міжнародними зв'язками. В університеті на 17 спеціальностях шести факультетів навчається понад три тисячі шістсот студентів. Навчальний процес забезпечує 21 спеціалізована кафедра, в складі яких працюють понад 320 викладачів, з яких 35 докторів наук, професорів, 150 кандидатів наук, доцентів не лише МДГУ, але й провідних українських та закордонних університетів.

Головне завдання МДГУ – якісна підготовка спеціалістів із широкого спектру спеціальностей, необхідних сучасному суспільству: право, міжнародні відносини, журналістика, міжнародна економіка, менеджмент організацій, документознавство та інформаційна діяльність, історія, педагогіка, психологія, філології та інші. Викладачі та співробітники гуманітарного університету роблять все необхідне, щоб студенти отримали сучасну і якісну освіту, а також були конкурентоспроможними на ринку праці як в Україні, так і за кордоном.

Гуманітарний університет – єдиний вуз в Європі (крім Греції і Кіпру), в якому існує факультет грецької філології, де понад 700 студентів на високому рівні вивчають новогрецьку мову протягом 5 років як першу або другу спеціальність. Ми пишаємося тим, що, завдяки нашій роботі і зацікавленості Греції і Кіпру, Маріуполь, в якому до відкриття університету ніхто не знав новогрецької мови, сьогодні є одним із небагатьох міст Європи, де досконалу грецьку мову можна почути не тільки від етнічних греків, але й від українців, росіян, представників інших національностей.

Слід зазначити, що молодь виявляє дедалі більшу зацікавленість у вивченні мови, історії та культури грецького народу. Тільки за останні два роки на перший курс денної форми навчання факультету грецької філології вступило понад 160 осіб. Характерно, що на цю спеціальність вступають школярі не тільки із Донецької області, але й із багатьох інших областей України та Росії, а останнім часом і з Греції.

Університет разом із Федерацією грецьких товариств в Україні та місцевими органами влади проводить значну роботу щодо пропаганди грецької мови і культури з-поміж школярів. Відповідно до плану на 2007 рік новогрецьку мову вивчають понад 6 тисяч учнів у 100 навчальних закладах України. Викладання новогрецької мови здійснюють понад 120 учителів, більшість з яких – випускники МДГУ. З метою підвищення зацікавленості у вивченні новогрецької мови, історії та культури Греції

гуманітарний університет, Федерація грецьких товариств України та Генеральне консульство Греції в Маріуполі на базі МДГУ щорічно проводять всеукраїнські олімпіади з новогрецької мови, історії та культури серед студентів і школярів.

Слід відзначити, що грецька мова в Україні вивчається у понад 10 вищих навчальних закладах, де працюють викладачами наші випускники.

Випускники гуманітарного університету успішно викладають грецьку мову в школах, гімназіях і вищих навчальних закладах, працюють в дипломатичних представництвах і спільних комерційних структурах України, Греції та Кіпру, закладаючи тим самим фундамент для розвитку і зміцнення співробітництва між нашими державами.

Важливим напрямком роботи МДГУ стало проведення спільно з вітчизняними і зарубіжними партнерами міжнародних науково-практичних конференцій. На базі університету було організовано 5 міжнародних науково-практичних конференцій, у яких взяли участь відомі вчені, політики, дипломати, громадські діячі України та інших країн.

Так, у травні 2007 року в Маріупольському державному гуманітарному університеті відбулася широкомасштабна міжнародна науково-практична конференція «Розвиток еллінізму в Україні в XVIII – XXI століттях».

Конференція збрала понад 200 авторитетних учених, політиків, журналістів із 53 університетів і академічних інститутів України, Греції, Республіки Кіпр, Італії, Федеративної Республіки Німеччини, Австралії, Російської Федерації. На її адресу прийшли привітання від перших керівників України та Греції: Президента України Віктора Ющенка і прем'єр-міністра Віктора Януковича, Президента Греції Каролоса Папуліяса, з яким я мав честь зустрічатись напередодні конференції. Я радий, що Президент проявляє активну зацікавленість нашою роботою, і ми з нетерпінням чекаємо на візит пана Папуліяса в Україну, в наш університет для присвоєння йому звання почесного професора МДГУ.

Успішному проведенню наукових дискусій сприяла наявність збірника матеріалів конференції, що вийшов до початку її роботи (загальний обсяг 554 сторінки), в якому опублікували свої статті і тези 183 автори.

Учасники конференції відзначили велике значення еллінізму в сучасних умовах глобалізації, в процесах демократизації у будь-якій сучасній державі, в створенні умов для самотності кожної людини. Саме тому ідеї еллінізму мають велике значення у плані їх практичної реалізації у сучасну епоху.

Діяльність університету отримала високу оцінку в Україні та за кордоном, про що свідчить інтерес до вузу на найвищому рівні. За останні 13 років гуманітарний університет відвідало понад 390 закордонних делегацій, а це – більше ніж 1450 делегатів, серед яких президенти, прем'єр-міністри, депутати, міністри, послы, губернатори, мери, ректори, видатні вчені й діячі культури з Греції, Кіпру, Італії, Великобританії, Німеччини, США, Канади, Росії та інших країн. За значний особистий внесок у зміцнення дружби та співпраці між українським, грецьким та кіпрським народами, активну допомогу у розвитку Маріупольського державного гуманітарного університету звання почесного професора гуманітарного університету було присвоєно Президенту Греції Константиносу Стефанопулосу; прем'єр-

міністру Греції, голові партії «Нова демократія», доктору політичних наук Костасу Караманлісу; ректору Янінського університету професору Дімітрісу Гларосу; директору Фонду імені Анастасіоса Г. Левендіса, все-вітньовідомому вченому Васосу Карайоргіосу; послу Республіки Кіпр у Великобританії Георгісу Якову; віце-президенту Національної академії наук України академіку Івану Курасу; ректору Донецького національного університету академіку Володимирі Шевченко; президенту Академії педагогічних наук України, академіку Василю Кременю, іншим відомим вченим та авторитетним державним діячам України та закордонних країн.

Колектив МДГУ розробив власну модель міжнародної співпраці, яка передбачає комплексну співпрацю з міністерствами освіти, міністерствами закордонних справ, посольствами, меріями, провідними університетами, фондами інших країн. Мені особливо приємно зауважити, що вперше ця модель була успішно апробована в Греції. Тільки за останні два роки у закордонних освітніх, наукових, культурних програмах у більш ніж 20 країнах світу (Греції, Кіпру, Італії, Німеччині, США, Австрії, Польщі, Великій Британії, Голандії) взяли участь понад 500 студентів і викладачів гуманітарного університету. Важливо відзначити, що наші студенти за кордоном виступають носіями української і грецької культури, духовності і гуманізму.

Маріупольський державний гуманітарний університет бере активну участь у Болонському процесі. Нині понад 500 університетів Європи і світу підписали Велику Хартію (Magna Charta) університетів – так звану конституцію сучасної європейської вищої школи. В Україні сьогодні функціонують 240 державних університетів та інститутів, серед яких лише 14 підписали Велику Хартію. МДГУ був з-поміж перших десяти українських вузів, які підписали Велику Хартію університетів. У червні 2005 р. вперше в Україні на базі МДГУ відбулося засідання Колегії Наглядової Ради Великої Хартії університетів. Відомі ректори, професори європейських університетів дали високу оцінку діяльності гуманітарного університету.

МДГУ обрано у склад Асоціації європейських університетів «ЕМОС», куди входять університети Греції, Туреччини, Болгарії, Румунії, України, Росії та інших країн.

Гуманітарний університет першим з України був обраний в Раду директорів Європейського центру публічного права. На базі МДГУ функціонує представництво Європейського центру публічного права в Україні. Спільно з директором Європейського центру публічного права професором С. Флогаїтісом гуманітарний університет провів активну підготовчу роботу з вибору України до складу цієї авторитетної міжнародної організації. 24 листопада 2004 року на засіданні Ради директорів одно-стайно було прийнято рішення про обрання України до ради директорів Європейського центру публічного права, який відкрив нові перспективи для участі нашої держави в економічних та гуманітарних програмах, фінансованих ЄС.

Головний принцип гуманітарного університету – все краще, що створюється в університеті, робиться в ім'я студентів та задля студентів. І для мене найвищою нагородою є любов і повага студентів гуманітарного

університету. Я часто зустрічаюся зі студентами, читаю спеціальний курс для студентів-міжнародників «Дипломатія – наука та мистецтво». І коли я заходжу в аудиторію і бачу красиві, молоді та розумні обличчя студентів, їх усміхнені очі, то розумію, що є заради чого працювати.

Студенти гуманітарного університету достойно представляють наш вуз в країні та за кордоном. Вони перемагають на найпрестижніших міжнародних конференціях, конкурсах та олімпіадах, багато з них вчаться на «добре» та «відмінно». І я впевнений, що саме ці молоді люди будуть визначати політичне, економічне і моральне обличчя України, будуть виступати провідниками української і грецької культури та духовності, адвокатами свободи, демократії та гуманізму. З моменту відкриття нашого вузу і до сьогодні велику допомогу надають влада України і Греції та наші чисельні друзі в Україні та за кордоном. Все це допомагає подолати різні перешкоди і труднощі на непростому шляху розвитку гуманітарного університету.

Греки – це великий народ, велика історія, культура і цивілізація, велика сила, яка багато страждала. Україна і Греція в українській та грецькій мовах мають жіночі імена, як слова свобода і демократія, вітчизна і мати, мудрість і честь, любов і дружба.

Я пишаюся тим, що в мене дві батьківщини – Україна і Греція. Я щасливий, що вкладаю маленьку частку в пропаганду, розвиток грецької мови і культури за кордоном, роблю все, що від мене залежить, щоб молоді люди двох дружних країн поважали і любили один одного, пишалися своєю історією і культурою.

Балабанов К.В. Мариупольский государственный гуманитарный университет – центр духовного возрождения греков Украины: традиции и инновации

Освещается историческое прошлое, современное состояние и перспективы греческой диаспоры Украины. Анализируется исторический путь талантливого и мудрого народа, который несмотря на колоссальные трудности и испытания сохранил свою культуру и этническую самобытность.

Ключевые слова: греческая диаспора, народ, этнос, культурная идентичность, этническая идентичность.

Balabanov, K.V. Mariupol State University of Humanities as a centre of Greeks of Ukraine spiritual revival: traditions and innovations

Greek Diaspora of Ukraine historical past, modern conditions and perspectives are under consideration. Historical path of the talented and wise people which in spite of stupendous difficulties and checkouts kept its cultural and ethnic identity has been analyzed

Key words: Greek Diaspora, people, ethnos, cultural identity, ethnic identity.

Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

Українська Академія Наук

Тілея
Науковий вісник

Збірник наукових праць

- Історичні науки
- Філософські науки
- Політичні науки

Спецвипуск

Київ – 2009

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Балабанов К.В. Мариупольский государственный гуманитарный университет – центр духовного возрождения греков Украины: традиции и инновации	16
Папазова А.В. Реализация методов ордена иезуитов в восточнославянском регионе в последней трети XVI - первой половине XVII вв.	26
Пономарева И.С. Город Мариуполь и греческое сообщество (конец XVIII – XIX вв.).....	34
Новикова С.В. Основные направления деятельности греческих торговых домов в Северном Приазовье в XIX в.	40
Мазур Ю.В. Качественный и количественный состав дворянства Украины во II половине XIX – в начале XX ст.	47
Тухватулина Е.С. Политика царского правительства относительно церковной жизни иностранных колонистов Северного Приазовья	54
Ивацкий В.И. Влияние политики «эллинизации» в УССР на национальную идентичность греков Украинского Северного Приазовья	63
Коробка В.Н. Развитие медико-санитарной отрасли городского хозяйства Мариуполя в 70 гг. XIX – в начале XX вв.	70
Арабаджи С.С. Повседневная жизнь гречанки Приазовья в конце XIX – в начале XX в.	78
Романцов В.Н., Романцов А.В. Участие киевских военных губернаторов в секретных делах и расследованиях (1796-1832).....	85
Сараева О.В. Роль земства в развитии профильного образования в Бахмутском уезде (конец XIX – начало XX ст.)	91
Батычко Г.И. Творческое объединение в архитектонике европейского культурного пространства рубежа XIX-XX веков	97
Васик О.В. Демографическая характеристика населения греческих сел Сартана и Старый Крым (по материалам метрических книг Государственного архива Донецкой области)	104